

چگونگی نسبت انقلاب با دین

دکتر هادی حسینی
پژوهشگر و مترجم

واژه انقلاب به‌تنهایی هیچ نسبت و جهت گیری ندارد و صرفا به‌معنای دگرگونی است. در طبیعت گفته می‌شود انقلاب تابستانی یا زمستانی، در امور سیاسی انقلاب سیاسی است و در هر مسئله دیگری اگر دگرگونی از یک حال به حالی دیگر صورت بگیرد، انقلاب متصف به آن خواهد شد. اما در مسئله انقلاب و رخدادی که در امور سیاسی ایران روی داد، انقلاب شکل دینی و اسلامی به خود گرفت و این‌نوع انقلاب را در قرون گذشته فقط در ایران می‌توان مشاهده کرد.

البته‌در تاریخ این‌نوع انقلاب‌ها با شکل‌های گوناگونی‌رخ داده‌اند که شبیه‌ترین آن‌ها به انقلاب اسلامی، انقلاب حضرت‌موسی^(ع) علیه فرعون بوده است.

شاخصه اصلی انقلاب حضرت‌موسی^(ع) بر ضد فرعون، دینی‌بودن و امر الهی آن بود. حق تبارک و تعالی به او فرمان داد که برو به سوی فرعون که او طغیان کرده است (طه: ۲۴). طغیان فرعونی، رفتارهای خداگونه‌بودنش بود که حق را فراموش کرده و تفکر سلطنت مطلق به خود گرفته بود.

در این صورت است که طغیان صورت می‌گیرد. این مطلق اندیشی و مطلق‌گویی و مطلق‌رفتارکردن به جایی رسید که خداوند متعال بینی او را به خاک مالید. راز ماندگاری انقلاب حضرت موسی^(ع) عیله فرعون در الهی‌بودن و متکی بر دین بودن است، وگرنه انقلاب دیگری که احیاناً در طول تاریخ صورت گرفته، اگرچه ممکن است رنگ دینی داشته باشد، درنهایت محکوم به شکست بوده است. انقلاب اسلامی از نظر شکلی و محتوایی شباهت‌های فراوانی با انقلاب موسی^(ع) علیه فرعونیان دارد. حضرت‌موسی^(ع) رهبر و مرکزیت انقلاب علیه فرعون را به‌دست داشت. امام‌خمینی^(ره) نیز رهبری دینی و مرکزیت انقلاب اسلامی را به‌عهده داشتند. حضرت‌موسی^(ع) مأمور پایین کشیدن فرعون بود. امام‌خمینی^(ره) نیز این مأموریت را از نظر دینی برعهده گرفته بود.

حضرت‌موسی^(ع) به شهر مَدِیَن به‌طور اجباری سفر کرده بود. امام‌خمینی^(ره) به شهر استانبول و سپس به نجف اشرف به‌اجبار تبعید شده بود. حضرت‌موسی^(ع) کمی بیش از ۱۰ سال بعد از سفر اجباری، به مصر محل حکومت فرعون بازگشت و تاج و تخت او را زیرورو کرد. امام‌خمینی^(ره) بعد از گذشت پانزده سال به ایران بازگشت و کاخ فرعونیان را زیرورو کرد. از این نظر، انقلاب ایران به‌رهبری مرد دینی و الهی، به انقلاب اسلامی ایران شهرت یافت.

این همان جهت گیری انقلاب با گرایش دینی است. بنابراین ویژگی انقلاب اسلامی ایران دینی و قرآنی‌بودن آن است و یک پیام دارد. به شاخصه‌های آن که پرداخته شد، اما پیام انقلاب اسلامی ایران ایستادگی در برابر هرگونه طغیان و سرکشی است و ویژگی دوم برای پیام این انقلاب، پشتوانه امداد‌های الهی است که نمونه‌های آن را به‌روشنی می‌توان مشاهده کرد. اما در کنار این ویژگی‌ها و پیام‌ها باید به مواردی که در جهت‌گیری این انقلاب ممکن است رخ دهد نیز، هم بشارت داد و هم از آن بیمناک بود. آنچه موجب بشارت است، این است که مادامی که وحدت میان احاد جمعیت ایران وجود داشته باشد، احدی نمی‌تواند خللی بر جامعه‌ای وارد کند که مبتنی بر احکام دینی باشد، زیرا تفرقه یکی از عذاب‌های الهی است.

چنان که فرمود: مانند کسانی که میانشان تفرقه وجود داشته و در هر چیزی بعد از آنکه روشنگری‌هایی برایشان حاصل شد، اختلاف پیدا کردند، برای اینان عذاب بزرگی وجود دارد (آل عمران: ۱۰۵). پس اختلاف و تفرقه عذاب‌آور خواهد بود و انسجام و وحدت موجب رشد و بالندگی می‌شود. پس اگر در جامعه‌ای پس از آنکه نشان‌های توجه الهی و پشتیبانی حضرت حق تعالی به وضوح دیده شده است، باز راه خلاف آن پیش گرفته شود، مسیر انقلاب به گمراهی و تفرقه و درنهایت نابودی خواهد کشید، چنان‌که درباره قوم موسی^(ع) که پس از دیدن آن همه معجزات الهی از آن حضرت، درنهایت به گوساله‌پرستی و دیگر خرافات و کج‌روی‌ها روی آوردند، سرگشتگی و پراکندگی و بهانه‌گیری و اختلاف میانشان رواج پیدا کرد و انقلاب الهی موسی^(ع) به حاشیه رفت و بدعت‌ها بر آن انقلاب سرازیر شد.

این سنت را در آیه شریفه دیگری برای حواریون حضرت‌عیسی^(ع) وقتی از او مائده آسمانی طلب کردند تا او را بیازمایند، با صراحت بیشتر می‌توان مشاهده کرد. آنجا که فرمود: من برای آنان مائده نازل می‌کنم، ولی اگر این‌بار از آن روی گردان شوند و بدان کفر بورزند، چنان عذابی آنان را خواهیم کرد که هیچ‌یک از اهل عالم را چنین عذابی نکرده باشم (مائده: ۱۱۵).

زیرا خدای تعالی به سنت خودش در کتاب عظیم‌الشان خود چنین اشاره فرموده است که اگر شما (از راهی که خدای تعالی به شما نشان داده و در آن راه شما را مستقر قرار داده است) برگردید، خدای تعالی نیز برخواهد گشت و جهنم چنین افرادی (کافران) را مانند حصاری دربرمی گیرد (اسراء: ۸۰).

بیرس و بدان

حکم لطیفه گفتن

در این ستون به‌پرسش‌های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می‌توانید با ارسال پیامک پرسش‌های خود را به‌شماره ۳۰۰۷۲۸۹ با ما در میان بگذارید.

- گفتن یا شنیدن لطیفه‌های رایج در کشور که مربوط به اقوام مختلف است، چه حکمی دارد؟
- آیت‌ا... العظمی خامنه‌ای**
اگر غیبت بوده یا موجب اذیت و هتک مؤمنی باشد، جایز نیست.
- آیت‌ا... مکارم شیرازی**
هرگاه باعث ایدنا یا هتک آن اقوام شود، حرام است و در مواردی که باعث هتک اهالی آن منطقه شود، جایز نیست.
- آیت‌ا... سیستانی**
اگر مستلزم اهانت و انتقاص باشد، از این جهت حرام می‌شود.
- آیت‌ا... صافی گلپایگانی**
اگر مشهور و معروف است به قصد لطیفه‌گویی باشد و توهین صدق نکند، اشکال ندارد، مع ذلک ترک آن اولی است.
- آیت‌ا... فاضل لنکرانی**
بهتر آن است که از این نوع مزاح‌ها اجتناب شود.
- آیت‌ا... تبریزی**
مسخره‌کردن و اذلال مؤمن جایز نیست و اگر این‌طور نباشد و متضمن کذب هم نباشد، مانعی ندارد.

شهرار نیوز
۳۳ شنبه
۱۸ بهمن ۱۳۹۱
۱۳ فروردین ۱۳۹۲

۱۴

عدالت محوری

عدالت در معنایی که در متون اسلامی ذکر شده است و نه در معنای اصطلاحی آن در نظام جهانی اسلام، فراگیر، گسترده و عمیق است. جهانی‌شدن اسلامی می‌تواند پایانی بر ظلم و جور باشد و به ریشه‌کنی ستم‌ها و تبعیض‌ها از جامعه بشری منتهی شود. اسلام در چارچوب حکومت در یک نظام اجتماعی، بر پایه مساوات و برابری رفتار می‌کند. احادیث زیادی به این موضوع پرداخته‌اند. ابوسعید خدری، از محدثان اهل سنت، از پیامبر^(ص) نقل می‌کند: شما را به ظهور مهدی^(عج) بشارت می‌دهم که زمین را پر از عدالت می‌کند، همان‌گونه‌که از جور و ستم پر شده است، ساکنان آسمان‌ها و زمین از او راضی می‌شوند و اموال و ثروت‌ها را به‌طور صحیح تقسیم می‌کند. شخصی پرسید: معنای تقسیم صحیح ثروت چیست؟ فرمود: به‌طور مساوی در میان مردم (سپس فرمود:) و دل‌های پیروان محمد^(ص) را از بی‌نیازی پر می‌کند و عدالتش همه را فرا می‌گیرد.

(شبلنجی، مؤمن، نورالانصار فی مناقب آل بیت‌النبی المختار، الدار العالمیه، بیروت، ۱۴۰۵ ق، ص ۲۰۰).

بعد معنوی

توجه به معنویت در حکومت جهانی آخرالزمان^(عج) به‌گونه‌ای محقق می‌شودکه افراد آزادانه و بدون دغدغه با خالق هستی در ارتباط باشند. در روایت آمده است: «رجال لاینامون لللیل لهم دوی فی صلاتهم کدوی النحل یبیتون قیاما علی اطرافهم؛ مردانی که شب‌ها نمی‌خوابند، در نمازشان چنان اهتمام و تصرعی دارند که انگار زنبوران عسل در کندو رزوز می‌کنند، شب را با نگهبانی دادن پیرامون خود به صبح می‌رسانند.»

رضایت‌مندی

حکومت جهانی اسلام، حکومتی است که آسمان و زمین هردو از آن اظهار رضایت و خشنودی می‌کنند و فرشیان آن را دوست دارند. حکومتی که نتیجه و برکات آن برای همه، حتی مردگان، فرج و گشایش است. در حدیث ذکر شده است: «یرضی بخلافته السماوات و الارض؛ یحبه اهل السماوات و الارض».

(محمدی ری‌شهری، میزان الحکمه، ص ۱۸۷)

ویژگی‌های جامعه اسلامی در عصر امام‌زمان^(عج)

باتوجه‌به اینکه مادر دوران غیبت به‌سر می‌بریم، می‌توانیم از روایاتی که در توصیف حکومت اسلامی در آن دوره ذکر شده است، یاری بجویم و در جهت هرچه بیشتر تحقق بخشیدن به شاخصه‌های آن دوران قدم برداریم. همان‌طور که امام‌خمینی^(ره) در کتاب «ولایت فقیه، بیان کرده‌اند: صدور احکام از جانب خداوند متعال بدون حکومت اصلا لغو است. باید برای نزدیک‌شدن به ایده الهی اسلام تلاش کنیم.

گسترش دانش

علم و دانش در دوره حکومت جهانی امام عصر^(عج) به نهایت درجه تکاملش می‌رسد. در این دوران، هم توسعه علمی و هم توسعه اقتصادی به‌صورت همه‌جانبه اتفاق می‌افتد. از این‌رو، همه علوم برای دستیابی به حداکثر پیشرفت و تولیدات به‌کار می‌افتد. احادیثی بر این موضوع اشاره دارند. امام‌صادق^(ع) می‌فرمایند: «العلم سبعة و عشرون حرفا فجمع ما جاء به الرسل حرفان، فلم یعرف الناس حتی الیوم غیر الحرفین، فاذا قام قائمنا اخرج الخمسة و العشرین حرفا، هنگامی که قائم ما قیام کند، دستش را بر سر بندگان گذارد تا خرده‌های آنان را گرد آورد و رشدشان را تکمیل گراند.»

(مجلسی، بحارالانوار، ج ۵۲)

اطمینان و امنیت

در یک حکومت ایده‌آل، امنیت شرط توسعه و لازمه پرداختن به معنویت و ادامه زندگی مصلحانه است. در حدیث می‌خوانیم: «حتی تمشی المرأة بین العراق الی الشام لاتضع قدمیها علی النبات و علی راسها زینتها لا یهیجها سبع و لا تخافه، راه‌ها امن می‌شود چندان که زن از عراق تا شام برود و پای خود را جز روی گیاه نگذارد. جواهراتش را بر سرش بگذارد، هیچ درنده‌ای او را به هیجان و ترس نیفکند و او نیز از هیچ درنده‌ای نترسد.»

(صافی گلپایگانی، منتخب الاثر، ج ۳، ص ۱۴۴)

اطاعت از ولی

اطاعت از امام‌زمان^(عج) در حکومت جهانی‌اش، باید اطاعتی خالص و کامل باشد. در حدیث آمده است: «و یقونه بانفسهم فی الحروب و یکنونه ما یرید منهم؛ با جانشان امام را در جنگ‌ها یاری می‌کنند و هر دستوری به آن‌ها بدهد، انجامش می‌دهند.»

(محمدی ری‌شهری، میزان الحکمه، ص ۱۸۷)

در قاب روایات و آیات

جهان‌شمول‌بودن آموزه‌های دین مبین اسلام حقیقتی یا ادله است که بین مسلمانان هیچ شک و تردید و ابهام و اختلافی درباره آن وجود ندارد. اسلام از مبنایک دین جهانی و همگانی است و آیینی است که رسالت آن هدایت و نجات همه انسان‌ها در همه عصرها و نسل‌هاست. جهانی‌بودن اسلام را می‌توان با استناد به برخی از آیات قرآن کریم اثبات کرد:

قرآن کریم در آیات دیگری بر جامعیت و کامل‌بودن و اینکه تنها دین مقبول اسلام است، تأکید و تصریح کرده است که به برخی از این آیات اشاره می‌شود:

در سوره آل عمران آیه ۱۹ بر این امر تأکید شده است: «ان الدین عندا... الاسلام»، در ادامه همان سوره در ذیل آیه ۸۵ می‌فرماید: «ومن یتبع غیر الاسلام دینا فلن یقبل منه و هو فی الآخرة من الخاسرین.»

توجه به نیازهای معنوی بشر و ترسیم خطوط حیات معقول با مدنظر قراردادن شاخص‌های معنویت، عقلانیت و اعتدال. خداوند در سوره روم آیه ۷ انسان را به بعد معنوی زندگی نیز توجه می‌دهد: «و یعلمون ظاهرا من الحیاة الدنیا و هم عن الآخرة هم غافلون»، بر یق سوره عنکبوت نیز در باب تعقل ذکر شده است: «تلك الامثال نضربها للناس و ما یعقلها الا العالمون.»

توصیه به رفتار عادلانه و اعتدال در آیه شریفه ۸ سوره مائده که می‌فرماید: «اعدلوا هو اقرب للتقوی؛ یا ان... یمر بالعدل و الاحسان».

اصول معرفتی اسلام، گستره جهانی دارد

جستار در زمینه جهان شمولی دین اسلام مبتنی بر متون دینی

حمیده خلیل‌زاده | اسلام با ادعای اثبات‌شدنی و امر فرایندی قابل تحقق، خودش را دینی جهانی معرفی می‌کند. در این زمینه مقالات و کتاب‌های متعدد نوشته شده است. انقلاب اسلامی ایران نیز بر مبنای همین تفکر و اصول شکل گرفته است. ویژگی‌های نظام جهانی اسلام با مختصات جهانی‌شدن اسلامی، با هیچ نظام دیگری قابل مقایسه نیست، چراکه ایده نهایی تحقق حکومت اسلامی در عصر الهی امام‌زمان^(عج)، در بیان پیامبر اکرم^(ص) و همه ائمه اطهار^(ع)، در کنار تلاش‌های ایشان برای ایجاد حکومت اسلامی وجود داشته است. در این نظام، جهانی بر پایه معنویت، عقلانیت، انسانیت، عدالت، امنیت و... شکل می‌گیرد و از این‌رو، جامعه‌ای است کامل و متعالی. در آغاز برخی ویژگی‌های شاخص اسلام در زمینه جهان‌شمول‌بودن را بررسی می‌کنیم و در ادامه، با ذکر آیات و روایات، گوشه‌هایی از این ادعای بحق را بیان می‌کنیم.

- دراین‌زمینه تلاش‌های فراوانی برای صدور و گسترش افکار انقلابی در جهان صورت گرفت که این تلاش‌ها موفقیت‌ها و ناکامی‌هایی را به‌همراه داشته است. این مسئله نه‌فقط نتایج بلندمدتی برای خلیج فارس، خاورمیانه و همه جهان اسلام داشته است، بلکه دستاوردهایی برای سراسر جهان به ارمغان آورد. انقلاب اسلامی ایران با احیای اسلام و تفکر اسلام سیاسی، خودش را مقابل غرب و فشارهای شدید نظام بین‌الملل قرار داد. اما همین امر غرب را در شناخت بهتر و جامع‌تر اسلام ترغیب کرد و به‌تدریج مطالعات اسلامی و اسلام‌شناسی به‌شدت جای شرق‌شناسی را گرفت. یکی از مهم‌ترین دلایل شکل‌گیری این مطالعات، جنبه‌های مختلف تأثیرگذاری انقلاب اسلامی در سطوح منطقه‌ای جهانی بوده است.

بازتاب انقلاب اسلامی بر شیعیان لبنان، ص ۱

- انقلاب اسلامی با احیای تفکر اسلامی نقش اسلام و مسلمانان را در عرصه‌های مختلف برجسته ساخته و عنصر هویت اسلامی را به‌عنوان واقعیتی پذیرفته‌شده در برابر هویت جهان‌شمول غرب قرار داده است. انقلاب اسلامی با تشدید اسلام‌خواهی از طریق ترویج اسلام سیاسی، بسیاری از مسلمانان جهان را در مسیر بازیابی هویت اسلامی خویش قرار داد. در تداوم انقلاب نیز ایران با داعیه رهبری جهانی درصدد اسلامی‌شدن جهان از طریق وحدت مسلمانان در مبارزه با مستکبران بود.

فرانسواتوان، ژنوپولیتیک شیعه

منابع:

مهدی نکوئی
سامانی، اسلام و جهانی‌شدن، فرانسواتوان، ژنوپولوتیک شیعه
ترجمه حسن صدوقی و نینی
سیدمهدی طاهری، بازتاب انقلاب اسلامی بر شیعیان لبنان، پایگاه اطلاع‌رسانی آثار حضرت آیت‌ا... مصباح یزدی، ماهیت و ویژگی‌های انقلاب اسلامی.